

[Søgaard.]

man sætter sig til konferencebordet, i sig selv en udvikling af stor værdi, ikke mindst når man tænker tilbage på koldkrigsårene mellem øst og vest, år, som jo ikke ligger så forfærdelig langt bagud. Vi i socialdemokratiet hilser med tilfredshed denne udvikling.

Vi har i vores NATO-medlemskab hele tiden prøvet på at fastholde de to forudsætninger, der var afgørende for medlemskabet: dels det integrerede militære samarbejde, som gik ud på at skabe den bedst mulige militære sikkerhed for vort land og den dermed flydende bevægelsesfrihed, dels stadig at prøve at påvirke den ellers til tider stationære politiske situation mellem øst og vest. Det er naturligvis ikke et lille land givet at have de helt store påvirkningsmuligheder, men dette, at vi i NATO-samarbejdet stadig har kunnet fremføre synspunkter til fordel for skridt i afspændingsretning over for vore vestlige partnere, kan måske ikke måles, men kan dog have været en medvirkende årsag. Hvis vi havde stået udenfor, ville vi ikke have haft denne mulighed. Derfor må jeg konstatere og finder det rimeligt at konstatere, at den linie, der har været ført i vores udenrigspolitik, har været rigtig.

Skiftende regeringer herhjemme har sammen med mange andre vesteuropæiske lande på bilateral basis gennem de seneste år i samtaler med de østeuropæiske landes repræsentanter virket for den udvikling, der nu er i gang. Også de signaler, der har lydt op gennem årene fra de to militærblokke, Warszawa- og NATO-blokkens møder, har naturligvis gjort deres til, at en mere positiv udvikling i Europa er kommet i gang. Atomprøvestop, SALT-forhandlinger, Brandts udsoningspolitik i øst og generalaftalen med Østtyskland har været hovedhjørnestenene i dette værk. Men tilbage står, at også små lande har haft mulighed for at være med til at forme en politisk linje i den europæiske politik.

Selv om vi altså nu er nået frem til denne fase, hvor mulighederne for fremtidens europæiske samarbejde skal prøves, skal vi nok passe på ikke at overvurdere tingene fra starten. Der var jo oprindeligt kun tale om en sikkerhedskonference omfattende rent militære spørgsmål. Senere er dette udvidet til en konference om sikkerhed og samar-

bejde i Europa. Denne udvidelse har tilsyneladende vundet genklang alle steder, således at man på baggrund af de oplæg, der er fremsat på møderne i de to blokke, også kommer til at beskæftige sig med andre ting end de egentlig militærpolitiske, når planlægningen af dagsordenen påbegyndes.

På det samarbejdsområde kunne vi måske nok have en lang ønskeseddel. Også fordi det nok bliver her, de største muligheder umiddelbart kan drøftes, muligheder, som begge parter vil kunne have glæde af at udvikle. På dette område vil en fortsat udvikling af det handelsmæssige og økonomiske samarbejde samt snævrere teknologiske og videnskabelige forbindelser jo ikke bare skabe rent praktiske resultater, men også gøre landene snævrere forbundne på andre måder. Det er derfor af afgørende værdi, hvis dette kan placeres på den kommende tids møder landene imellem.

Men også andre former eksempelvis for menneskelige kontakter, stræben efter en friere tilstand mellem mennesker i øst og vest, kan vel helt naturligt udvikles gennem samarbejde på det kulturelle, informative og turistmæssige område. Her må man naturligvis være realistisk og vise den tilbageholdenhed, som er affødt af de to systemers forskellighed i politisk henseende.

Der kan være mange andre former for samarbejde, som man på det forberedende møde vil kunne tage op. Men i den prioritering, man vel også må foretage med hensyn til dagsordenens indhold, må det være i alles interesse, at et af denne tids problemer, miljøproblematikken, tages op snarest muligt. På dette område, hvor der jo allerede er taget skridt, først og fremmest i FN-regie, kan der måske nok tænkes opnået nogle resultater i en ikke alt for fjern fremtid. Her kan vi i den europæiske region måske som det første større geografiske område tage hele miljøproblemet op til en praktisk løsning.

Tilbage står så den sikkerhedsmæssige del af konferencen, hvor principperne om fredelig sameksistens i forholdet mellem staterne synes at være et nærliggende emne for en kommende dagsorden. Her må hele problemstillingen om styrkereduktionerne naturligvis sammen med de øvrige militært prægede problemer vel nok tage sin begyndelse blandt et mindre antal stater end dem, som i